

Varantlarda Vergi Uygulaması Hakkında

BFS - 2010/07
İstanbul, 16.08.2010

Sermaye Piyasası Kurulunun Seri: III No:37 sayılı tebliği çerçevesinde çıkarılacak varantlar IMKB Hisse Senedi Piyasasında işlem görmeye başlayacaktır. Tebliğ'deki tanıma göre varantlar; elinde bulunan kişiye ilgili varlığı ya da göstergeyi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın gerek kaydı teslimat ve gerekse nakit uzlaşısı ile kullanıldığı menkul kıymetlerdir. Kısaca varantlar, opsiyon sözleşmelerinin menkul kıymetleştirilmiş hali olan bir sermaye piyasası aracıdır.

Varantlar, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından menkul kıymet niteliğinde bir sermaye piyasası aracı olarak tanımlandıklarından GVK Geçici 67. madde (1) numaralı fıkraya istinaden vergi tevkifatı kapsamındadır. Varantların ikinci el piyasasındaki el değiştirmelerinde ortaya çıkan kazançlar prensip olarak vergi tevkifatına tabidir. Vergi tevkifatı nispeti %10 olup, dar mükellef gerçek kişiler ve dar mükellef kurumlar için bu oran 01 Ekim 2010 tarihine kadar "sıfır"dır. Gelir İdaresi de varantların Geçici 67. madde kapsamında "menkul kıymet" olarak kabul edilmesini ve bu doğrultuda vergilendirilmesini benimsemiştir.

01 Ekim 2010 tarihinde yürürlüğe girecek olan 6009 sayılı Kanunla değişik GVK Geçici 67. maddeden sonra ise tam ve dar mükellef gerçek kişilerde ayrı, tam ve dar mükellef kurumlarda ayrı vergi rejimi söz konusu olacaktır. Ayrıca muhtemelen o günlerde yayımlanacak Bakanlar Kurulu kararı ile her iki grup için de vergi tevkifat nispetleri açıklanacaktır. Bu konudaki beklenti tam-dar mükellef kurumlar için "sıfır", tam-dar mükellef gerçek kişiler için "%10" vergi tevkifatıdır.

Vergi tevkifatı için yapılacak matrahın tespiti aşamasında, vergi mevzuatında aşağıda açıklandığı şekilde sınıflanmış olan (4) grupta yer alan aynı kategorideki işlemlerle ilgili kar ve zararlar birbirlerinden mahsup edilmekte ve ortaya çıkan net kazançtan vergi kesilmektedir. Bu çerçevede, zarar mahsubu uygulamasına yönelik olarak hangi menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının aynı tür sayılacağına ilişkin olarak mevzuatımızda;

- 1- Sabit getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları,
- 2- Değişken getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları,
- 3- Diğer sermaye piyasası araçları,
- 4- Yatırım fonları katılma belgeleri ve yatırım ortaklıkları hisse senetleri,

şeklinde bir sınıflandırma yapılmış olup, konuyla ilgili ayrıntılı açıklamalara 257, 258 ve 269 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde yer verilmiştir.

Buna göre varantlardaki kar ve zarar mahsubunun hangi grup içinde yapılacağı konusu önem arz etmektedir. Gelir İdaresince varantların menkul kıymet olarak değerlendirilmesiyle GVK geçici 67. madde (1) numaralı fıkra çerçevesinde vergi tevkifatı söz konusu olacaktır. Dolayısıyla varantlar hisse senedine veya hisse senedine endeksli olduklarında 2. Gruptaki

“Değişken getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları” sınıfında değerlendirileceklerdir. Bu grupta vergiye tabi olan işlemlerdeki kar ve zararların birbirine mahsubunda varantlara ait işlemler de yer alacaktır.

Sonuç olarak; varant Sermaye Piyasası Kanunu'na göre menkul kıymet niteliğinde bir sermaye piyasası aracıdır. Her ne kadar tanımı ve özellikleri bakımından opsiyon sözleşmeleri ile benzerlik gösterse de bu konuda vergi kanunlarında herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığından, varantların “diğer sermaye piyasası aracı” olarak vergilendirilmesi mümkün bulunmamaktadır. Gelir İdaresince GVK Geçici. 67. maddenin uygulanması açısından varantların bir çeşit opsiyon sözleşmesi olduğuna dair bir düzenleme yapıldığı takdirde, varantlar diğer sermaye piyasası aracı olarak vergilendirilebilecektir. Ancak, böyle bir düzenleme yapılana kadar yukarıdaki açıklamalar geçerli bulunmaktadır.

Öte yandan varantların kurumlar vergisi mükelleflerince değerlendirilmesinde Vergi Usul Kanunu'nun 279. maddesindeki düzenlemeye uyulacaktır. Buna göre varantlar gerek geçici kurumlar vergisi ve gerekse yıllık kurumlar vergisi açısından “borsa rayıcı” ile değerlendirilecekler ve alış bedeli ile borsadaki fiyat arasındaki farklar gelir veya gider yazılarak vergi matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

Arkan & Ergin